

Povzetki

(Summaries in Slovenian Language)

1. Pravica do poštenega sojenja po 6. členu EKČP v času pandemije covida-19: primer poljskega sistema upravnega sodstva

Andrzej Paduch

Namen: Namen članka je preučiti možnost sprememb procesnega prava v luči zakonodajnih ukrepov, sprejetih v zvezi s pandemijo covida-19, na primeru poljskega sistema upravnega sodstva.

Zasnova/Methodologija/Pristop: Članek uporablja pravno dogmatično metodo, analizira določbe EKČP in primere ureditve upravnih sodnih postopkov na Poljskem. Določbe so razložene ob upoštevanju sodne prakse sodišč, zlasti ESČP.

Ugotovitve: Študija kaže, da noben predpis, ki odvzema pravico do javne obravnave primera, ni v skladu z EKČP. Javna obravnava je pravzaprav ključni vidik pravice do poštenega sojenja. Za ublažitev posledic pandemije pa lahko države uvedejo tudi rešitve, s katerimi, v mejah prvega odstavka 6. člena EKČP, svoje zakone spremenijo.

Akademski prispevek k znanstvenem področju: Študija ponuja teoretične in splošne rešitve vprašanja, ki se je pojavilo med pandemijo covida-19: ali in kako je mogoče določene vidike pravice do poštenega sojenja omejiti, ne da bi pri tem kršili njeno bistvo. Vprašanje je analizirano z vidika upravnosodnih in zakonskih rešitev, sprejetih na Poljskem, vendar so ugotovitve lahko uporabne tudi za ureditve v drugih evropskih državah in celo za civilno ali kazensko sodstvo.

Vpliv v praksi: V članku so predstavljene zahteve iz prvega odstavka 6. člena EKČP v kontekstu omejitev javne obravnave z namenom preprečevanja širjenja pandemije covida-19. Služi lahko tudi kot osnova za nadaljnje študije problema ali za presojo rešitev, sprejetih v državah članicah Sveta Evrope.

Izvirnost/Vrednost: Publikacij o spremembah procesnega prava zaradi pandemije covida-19 v znanstveni literaturi ni veliko. Zaradi siceršnjega pomanjkanja analiz bo prispevek nedvomno prispeval k razvoju znanstvene literature.

Ključne besede: uprava, upravni sodni postopki, upravna sodišča, pošteno sojenje, pravica do poštenega sojenja

2. Odnos državljanov do odgovornosti in transparentnosti javnih služb – primer kantona Sarajevo

Lejla Lazović-Pita, Velma Pijalović, Lamija Šćeta, Almir Peštek

Namen: Namen članka je oceniti, kako državljani zaznavajo odgovornost in transparentnost dveh javnih služb – komunalne službe in službe za vzdrževanje cest – v kantonu Sarajevo v Bosni in Hercegovini (BiH).

Zasnova/Metodologija/Pristop: Dejavnike, ki vplivajo na zaznavanje odgovornosti in transparentnosti omenjenih javnih služb, smo merili s pomočjo ankete med 250 uporabniki in štirih binarnih logističnih regresij.

Ugotovitve: Rezultati binarne logistične regresije kažejo, da so pri zaznavanju odgovornosti in transparentnosti komunalne službe pomembne spremenljivke spol, izobrazba in zadovoljstvo s ceno, ki jo uporabniki plačajo za to storitev. Pomembne spremenljivke pri zaznavanju odgovornosti službe za vzdrževanje lokalnih cest vključujejo zadovoljstvo z rednim in zimskim vzdrževanjem lokalnih cest, pri zaznavanju transparentnosti pa je pomembna spremenljivka tudi izobrazba.

Akademski prispevek k znanstvenem področju: Čeprav je publikacij in literature na temo novega javnega managementa v razvitih državah veliko, pa so te v tranzicijskih državah precej bolj skope. Članek obravnava primer kantona Sarajevo in prispeva k raziskavi zaznavanja odgovornosti in transparentnosti, obenem pa ponuja izhodišče za nadaljnje proučevanje upravljanja javnega sektorja v drugih lokalnih skupnostih ali manjših tranzicijskih državah.

Izvirnost/Vrednost: Članek dopolnjuje sicer omejeno literaturo o zaznavanju odgovornosti in transparentnosti ter ponuja rešitve za izboljšave na tem področju.

Ključne besede: javne službe, zaznana odgovornost, zaznana transparentnost, državljani, kanton Sarajevo, binarna logistična regresija

3. Prehod na krožno gospodarstvo in upravljanje javnih storitev splošnega gospodarskega pomena

Sandra Antoniazzi

Namen: Namen članka je osvetliti vprašanje prehoda na krožno gospodarstvo, pojem iz Evropskega zelenega dogovora, ki pomembno vpliva na sektor storitev splošnega gospodarskega pomena.

Pristop: Članek preučuje evropski politični okvir, najpomembnejše posledice prenosa direktive o odpadkih iz leta 2018 v domačo zakonodajo, nove ukrepe za lokalne oblasti in uporabnike ter novi »namen« sektorjev gospodarskih javnih služb v smislu deljenih in okolju prijaznih rešitev.

Ugotovitve: Študija poudarja potrebo po več praktičnih prilagoditvah izvajanja krožnega gospodarstva: nujne tehnološko-inovacijske zahteve za industrijsko proizvodnjo, reforme nacionalnega zakonodajnega okvira in neizogiben širši kulturni razvoj. Študije o prehodu na krožno gospodarstvo na področju javnih

storitev splošnega gospodarskega pomena v strokovni literaturi niso pogoste. Večino obstoječih dokumentov in sporočil je izdala Evropska komisija, analize pa temeljijo predvsem na smernicah nove zelene politike in posebnem pravnem okviru EU.

Akademski prispevek k znanosti ter izvirnost/pomen/vrednost: Članek dopolnjuje obstoječe raziskave, ki se osredotočajo zlasti na študije širših vplivov na nacionalne komunalne politike in poslovne načrte podjetij, vlogo lokalnih javnih organov z neposrednimi pooblastili, ki bi jih bilo smiselno reformirati, in položaj potrošnikov.

Ključne besede: krožno gospodarstvo, prehod, storitve splošnega gospodarskega pomena, management, pravna novost

4. Preoblikovanje zalednih služb s pomočjo centra skupnih storitev: študija primera stanovanjskega sektorja v Severni Makedoniji

Mimoza Bogdanoska Jovanovska, Natasa Blazeska-Tabakovska, Dragan Grueski

Namen: Članek predstavlja inovativen pristop k preoblikovanju zalednih služb e-uprave z ustanovitvijo centra skupnih storitev na sektorski ravni.

Zasnova/Metodologija/Pristop: Na študiji primera stanovanjskega sektorja v Severni Makedoniji avtorji dokazujejo, da je center skupnih storitev ustrezna rešitev za preoblikovanje zalednih služb e-uprave. Raziskovalni proces temelji na okviru, ki so ga Kettingers idr. podali za informacijsko podprte spremembe s celostnim, na podatkih temelječim pristopom.

Ugotovitve: Članek opozarja na zapleten pretok informacij med posameznimi deležniki, obilico istih informacij in podatkov, zbranih od lokalnih deležnikov, ter obsežno breme za državljane in institucije. Preoblikovanje zalednih služb e-uprave z vzpostavitvijo centra skupnih storitev, kot je prikazano na študiji primera, odpravi težavo z redundanco podatkov, izrazito poenostavi pretok informacij in zmanjša obremenitev državljanov skladno z načelom »samo enkrat«.

Vpliv v praksi: Članek prikazuje, da lahko z opazovanjem mreže vseh relevantnih deležnikov na ravni sektorja na podlagi pretoka osnovnih podatkov prepoznamo težave v zalednih službah, ki se ustrezno rešujejo z vzpostavitvijo centra skupnih storitev. To je lahko podlaga za nadaljnje študije o možnostih preoblikovanja zalednih procesov na sektorski ravni.

Izvirnost/Vrednost: Študij, ki bi se nanašale na zaledne službe na sektorski ravni, v našem primeru v stanovanjskem sektorju, v strokovni literaturi skorajda ni zaslediti. Glede na pomanjkanje analiz, ki bi temeljile na pretoku informacij in vizualizaciji informacijskih tokov med sektorji (pred in po reformi), članek ponuja izviren prispevek k strokovni literaturi.

Ključne besede: e-uprava, zaledne službe, proces preoblikovanja, stanovanjski sektor, center skupnih storitev, načelo »samo enkrat«

5. Finančni vidik nevladnih organizacij – primer Slovenije

Tatjana Stanimirović

Namen: Kot del tretjega sektorja so nevladne organizacije postale pomemben dejavnik javnega življenja sodobnih držav. Njihov naraščajoči pomen opazimo predvsem v jugovzhodni Evropi v času tranzicije. Namen prispevka je analizirati finančni vidik poslovnega modela nevladnih organizacij z navedbo kumulativnih podatkov za Slovenijo za zadnjih enajst let.

Zasnova/Metodologija/Pristop: Članek na podlagi pridobljenih finančnih podatkov razkriva strukturo finančnih sredstev slovenskih nevladnih organizacij v skupnih zneskih ter trende spreminjanja po posameznih kategorijah. Z uporabo deskriptivne metodologije se osredotoča predvsem na analizo sredstev, pridobljenih iz javnih financ.

Ugotovitve: Rezultati kažejo, da so slovenske nevladne organizacije po hitri rasti v celotnem obravnavanem obdobju (2009–2019) v letu 2019 zabeležile skoraj milijardo evrov skupnih prihodkov. Kar zadeva sredstva, pridobljena iz javnih financ, so bili zneski višji na vladni ravni, kjer sredstva zagotavljajo ministrstva, kot na lokalni ravni, kjer sredstva dodeljujejo občine, česar pred letom 2019 ni bilo zaslediti.

Vpliv v praksi: Izziv za nadaljnje raziskave je poglobljena študija finančne strategije slovenskih nevladnih organizacij s poudarkom na dvosmernem financiranju ter analiza javnih storitev, ki jih trenutno zagotavljajo nevladne organizacije, v primerjavi s storitvami, ki bodo potrebne v prihodnosti.

Izvirnost/Vrednost: Članek predstavlja pionirski poskus analize financiranja nevladnih organizacij v Sloveniji.

Ključne besede: financiranje, nevladne organizacije, javna sredstva, zasebna sredstva

6. Kateri dejavniki vplivajo na preživetje novoustanovljenih podjetij po prejemu subvencije za izhod iz brezposelnosti na Slovaškem?

Peter Pisár, Alexandra Mertinková, Miroslav Šipikal

Namen: Namen prispevka je analizirati dejavnike vzdržnosti javne politike, ki s pomočjo subvencij novoustanovljenim podjetjem na Slovaškem pomaga iz brezposelnosti.

Zasnova/Metodologija/Pristop: Prispevek na podlagi podatkov slovaškega ministrstva za delo in socialne zadeve ocenjuje vzdržnost subvencij v obdobju 2012–2016. Za opredelitev ključnih dejavnikov je bila uporabljena logistična regresija.

Ugotovitve: Raziskave kažejo, da so politike za podporo samozaposlitvi brezposelnih v času gospodarske rasti še posebej učinkovita oblika aktivne politike zaposlovanja, zlasti v razvitejših regijah. Če pa subvencije služijo zgolj kot orodje za podporo poslovanju, je stopnja preživetja subvencioniranih podjetij precej nižja, kot so ugotavljale druge študije. Med najpomembnejšimi dejavni-

ki, ki vplivajo na vzdržnost, se kažejo trajanje brezposelnosti, višina subvencije in regionalne značilnosti.

Vpliv v praksi: Rezultati omogočajo boljšo opredelitev pogojev za zagotavljanje subvencij brezposelnim za ustanovitev podjetja v prihodnosti in hkrati kažejo, da je ta instrument bolj učinkovit kot sredstvo za ohranjanje zaposlitve kot za spodbujanje podjetništva.

Izvirnost/Vrednost: Raziskava je potekala v posebnih pogojih, ki so bili do sedaj le malo raziskani. Politika je bila proučevana v obdobju močne gospodarske rasti, ki jo je spremljalo občutno zmanjšanje brezposelnosti. Omeniti velja tudi, da je bila raziskava izvedena v državi z izrazitimi regionalnimi razlikami, kar je omogočilo primerjavo vpliva tovrstne politike ob različnih izhodiščih.

Ključne besede: *aktivna politika zaposlovanja, prispevek k samozaposlitvi, subvencije novoustanovljenim podjetjem*

7. Poklicna motivacija v postopku državne ureditve zaposlovanja mladih

Stativka Natalya, Batiuk Anna

Namen: Glavni namen članka je opredeliti nove načine, s katerimi država spodbuja poklicno motivacijo pri zaposlovanju mladih.

Zasnova/Methodologija/Pristop: Za doseganje raziskovalnih ciljev je bil uporabljen niz medsebojno dopolnjujočih se splošnih znanstvenih in posebnih raziskovalnih metod.

Osnovne statistične analize podatke o stopnji brezposelnosti beležijo skladno z metodologijo Mednarodne organizacije dela, stopnja registrirane brezposelnosti (nacionalni kazalnik stopnje brezposelnosti v Ukrajini) pa služi kot kazalnik uspešnosti nacionalnega zavoda za zaposlovanje.

Ugotovitve: Poglobljena analiza teorij o poklicni motivaciji in tehnologije za obravnavo potencialno brezposelnih je utemeljila izvedljivost uporabe komunikacijske in psihološke metode pri delu strokovnjakov zaposlitvenih centrov s strankami, zlasti z mladimi. Opredeljeni in predlagani so bili številni ukrepi za uspešnejše spodbujanje zaposlovanja in povečanje učinkovitosti karijerne motivacije.

Vpliv v praksi: V okviru raziskave so bili ocenjeni razvojni trendi na trgu dela mladih v Ukrajini, ugotovljeni so bili glavni vzroki za brezposelnost mladih ter analizirane vrednostne usmeritve in značilnosti sodobne mladine. Utemeljen je bil tudi pomen služb za zaposlovanje, ki se usmerjajo v učinkovito komunikacijo s svojimi strankami, s katero jih želijo motivirati za uspešno zaposlitev in samorazvoj. Za obravnavo migracijske aktivnosti mladih, ki lahko negativno vpliva na gospodarski razvoj države in povečuje socialno-demografska tveganja za nacionalno varnost, je potrebna poglobljena znanstvena študija.

Izvirnost/Vrednost: Upravna znanost ne posveča ustrezne pozornosti vlogi javnih institucij pri zagotavljanju poklicne motivacije oziroma zakonskem utrjevanju ukrepov, ki zaposlene spodbujajo k produktivnemu delu. Veliko večji-

Povzetki

no del o poklicni motivaciji in poklicnem razvoju so objavili strokovnjaki s področja pedagogike, psihologije in socialne ekonomije. Ta dela razkrivajo bistvo pedagoške vzgoje in posebnosti psihološkega vpliva človeka, ne opredeljujejo pa vloge države kot osrednje družbene institucije, ki naj bi postavila temelje za razvoj in spodbujanje zaposlovanja mladih, kar dela pričujočo študijo še posebej relevantno.

Ključne besede: brezposelnost, državna ureditev, državna podpora, zaposlitev, mladi, karierna motivacija, poklicno usmerjanje, trg dela